

Suriye'ye Yönelik Olası Askeri Müdahaleye İlişkin Bilgi Notu

Dr. Can Kasapoğlu | EDAM Savunma Analisti

Suriye'ye Yönelik Olası Askeri Müdahaleye İlişkin Bilgi Notu

Dr. Can Kasapoğlu | EDAM Savunma Analisti

➤ 12 Nisan'ı, 13 Nisan'a bağlayan gece de dahil olmak üzere, önümüzdeki günlerde Suriye'ye yönelik ABD liderliğinde, içinde muhtemelen Fransa ve Birleşik Krallık'ın da yer alacağı dar bir koalisyonun askeri hareket icra etmesi önemli bir olasılıktır.

➤ Mevcut emareler, incelemeye konu müdahalenin, 2017 yılında Suriye Baas rejiminin gerçekleştirdiği Han Şeyhun kimyasal saldırılarının cezalandırılması amacıyla icra edilen Şayrat Hava Üssü'ne yönelik mahdut hedefli füze taarruzunun ötesine geçeceğini ortaya koymaktadır. Eldeki siyasi – askeri ve diplomatik veriler, bu kez hedefin Suriye Arap Silahlı Kuvvetleri'nin kimyasal harp kapasitesinde ve Suriye Arap Hava Kuvvetleri'nin muharip yeteneklerinde ciddi bir gerilemeye yol açacak hasar vermek olduğunu göstermektedir.

➤ François Hollande'ın başkanlığı döneminde dahi, 2013 yılında gerçekleştirilen kimyasal saldırılara karşı askeri seçeneği benimseyen Paris'in, Emmanuel Macron liderliğinde böyle bir girişime sıcak bakacağı açıktır. Öte yandan, söz konusu dönemde, parlamento kararına istinaden askeri müdahaleye katılmama kararı alan Londra'da ise, Başbakan Theresa May'in, özellikle Rus istihbaratı tarafından Birleşik Krallık topraklarında eski Rus ajanı Sergey Skripal'in kimyasal harp yöntemleri ile zehirlenmesinin ardından, kuvvet kullanma seçeneğine yakın durduğuna ilişkin değerlendirmeler yapılmaktadır.

➤ Koalisyonun bazı Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi üyelerini de içerecek şekilde genişlemesi mümkündür. Bahse konu üyelerin (örn. Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Katar) topraklarının muharip ve / veya lojistik operasyonlar için kullanımına izin vermesi ihtimal dahilindedir.

➤ Resmi olarak böyle bir koalisyonun içinde yer almasa dahi, Suriye Baas rejiminin kitle imha silahlarına

ilişkin yeteneklerinden yaşamsal tehdit algılayan İsrail'in de, eş zamanlı olarak mahdut hedefli taarruzlar icra etmesi mümkündür. Ayrıca, İsrail Savunma Kuvvetleri'nin hedefinde Suriye'deki İran Devrim Muhafızları'na ilişkin bazı de facto üslerin yer alması da beklenebilir.

➤ ABD Donanması, Nisan 2017'de Şayrat Hava Üssü'ne müdahale ederken, Doğu Akdeniz'de konuşlu olan USS Porter ve USS Ross destroyerlerinden 59 Tomahawk seyir füzesi ateşlemiştir. Şayrat Üssü'nün hedef olarak belirlenmesinin nedeni ise Han Şeyhun'a yönelik kimyasal saldırıların arkasında bahse konu üssün ve bu üste konuşlu bulunan Su-22 filosunun bulunduğuyla ilişkin istihbarat verileridir. 2017 yılında açık-kaynaklı istihbarat emareleri, bizzat filo komutanının da Han Şeyhun saldırısına katıldığını ortaya koymakta idi.

➤ Duma'daki kimyasal saldırıların cezalandırılması amacıyla, sorumlu üs ya da üslerin ve ilgili filoların hedef alınmasındaki en büyük askeri-jeostratejik farklılık, bu kez başkent Şam etrafındaki hava üslerinin hedef alınabilecek olmasıdır. Bu çerçevede, Dumeyr Hava Üssü, Mezze Hava Üssü, Merj Ruheyil Hava Üssü muhtemel askeri hedefler arasındadır. Tüm bu sayılan üsler – özellikle de Mezze – Baas rejiminin askeri yetenekleri bakımından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, bu üslerin operasyonel kapasitelerinin geçici süreyle de olsa akamete uğratılması, rejim güçlerinin halihazırda başkent Şam etrafında ve ülkenin güneyinde yürüttüğü hareketleri da olumsuz etkileyecektir.

➤ Bu bilgi notunun kaleme alındığı sırada gelen haberler, rejimin, hava kuvvetleri platformlarının önemli bir bölümünü daha güvenli üslere (ve hatta Rus Hmeymim Üssü'ne) ve Şam Uluslararası Havalimanı'na taşıdığını ortaya koymaktadır. Yine de, Şam etrafındaki üslerin pistlerinin, hava kontrol altyapısının, radar sistemlerinin ve hangarlarının zarar görmesi, rejimin operasyonlarını sekteye uğratabilecek önemli bir faktördür.

» ABD'nin ve müttefiklerinin 2017 Şayrat taarruzunun ötesine geçecek bir askeri müdahale için kısa sürede yeterli kuvvet hazırlama kapasitesi mevcuttur. Öncelikle, halihazırda ABD Donanması'nın Akdeniz'de konuşlu bulunan ve Tomahawk seyir füzeleri ile teçhiz edildiği bilinen suüstü platformlarından (örn. Arleigh-Burke sınıfı destroyer USS Donald Cook) söz edilebilir. Ayrıca, Fransız Donanması'na ait Aquitaine sınıfı (FREMM) bir fırkateynin de bölgede olduğu bilinmektedir. Fransız Donanması'nın bu önemli platformu, MdCN (Missile De Croisière Naval) seyir füzeleri taşımaktadır ve uzun mesafelerden kara hedeflerine hassas vuruş yetenekleriyle taarruz edebilir. Basına yansıyan haberler, Rus uçaklarının birkaç gün önce söz konusu Fransız harp gemisini taciz ettiğini ileri sürmektedir.

» Açık-kaynaklı isithbarat analizinin sınırlarını zorlayan, ancak bölgedeki askeri dengeye önemli bir etkisi olacak husus, Doğu Akdeniz'deki muhtemel denizaltı varlığıdır. Özellikle ABD ve Birleşik Krallık donanmaları envanterinde bulunan, seyir füzesi fırlatma yeteneklerine sahip denizaltıların üst düzey operasyonel hazırlık seviyesi ile bölgede olabileceğine ilişkin ciddi analizler mevcuttur.

» Ayrıca, ABD Deniz Kuvvetleri'ne ait USS Harry S. Truman Uçak Gemisi, beraberinde Tomahawk seyir füzeleri taşıyan Ticonderoga sınıfı kruvazör USS Normandy ve dört Arleigh-Burke sınıfı destroyer ile Akdeniz'e doğru seyretilmektedir. Harekatın çok kısa bir süre ertelenmesi halinde, bahse konu platformların (carrier strike group) önemli bir askeri üstünlük oluşturacağı beklenmelidir. Öte yandan, USS Harry S. Truman Uçak Gemisi'nin bölgeye hareketi, ABD Deniz Kuvvetlerinin olağan rotasyon faaliyetleri içinde olup, Suriye'ye yönelik olası harekate ilişkin özel bir tasarruf değildir.

» Olası bir harekatın daha kapsamlı hedefler taşıması durumunda, salt suüstü ve denizaltı platformlarından fırlatılacak seyir füzelerine değil, hava kuvvetleri platformlarına da gereksinim duyulabilir. Örneğin Fransız basını, büyük olasılıkla Orta Doğu'daki devletlerin bazılarının kendi topraklarını kullandırmayabileceğine ilişkin temkinli bir yaklaşımla, Fransa'daki Saint Dizier Hava Üssü'nden kalkacak uçakların havada yakıt ikmali de yaparak, uzun menzilli havadan karaya seyir füzeleri ile taarruza katılabileceğini belirtmiştir. Ayrıca İngilizlerin de önemli avantajları bulunmaktadır. Bu bağlamda, Kraliyet Hava Kuvvetleri'nin Kıbrıs'ta bulunan Ağrotur Hava

Üssü'nde hareketlilik yaşandığına ilişkin haberler basında yer bulmaktadır. Olası hareket durumunda, Ankara'nın İncirlik Üssü'nün kullanımına ilişkin tasarrufu büyük önem taşıyacaktır.

» Suriye kimyasal harp programının üretim ve ar-ge kapasitesinin hedef alınmasına ilişkin bir siyasi karar verilmesi durumunda, hedef listesinin uzaması gündeme gelecektir. Bu çerçevede, Suriye Baas rejiminin kitle imha silah programları da dahil olmak üzere, askeri teknoloji geliştirme tesisi olan Bilimsel Çalışmalar ve Araştırmalar Merkezi (yaygın olarak bilinen Fransızca kısaltması ile CERS – Centre D'Etudes et de Recherches Scientifiques –) vurulabilir. 2017 yılında, İsrail Hava Kuvvetleri'nin ilgili merkezin Hama, Masyaf yakınlarındaki bir tesisine saldırı düzenlediğine ilişkin haberler basına yansımıştır. Ayrıca, Lazkiye yakınlarındaki Deniz Biyolojisi Araştırma Kurumu da Suriye'ye dair bir diğer risk faktörü olan biyolojik harp kapasitesine ilişkin iddialar kapsamında gündeme gelmektedir.

» Rejimin kitle imha programlarının ve kimyasal silah kullanımının bahse konu askeri müdahaleler ile bir ölçüde caydırılması mümkündür. Ancak, gerek bölgesel gerekse uluslararası güvenlik açısından ciddi bir tehdit oluşturan bu soruna yapısal biçimde müdahale etmek için, öncelikle Kuzey Kore ile Suriye arasındaki stratejik işbirliği sorununun çözülmesi gerekmektedir. Ayrıca, Suriye Arap Silahlı Kuvvetleri ve Baas rejimi içinde sistematik savaş suçları işleyen, kimyasal ve biyolojik harp programları ve varil bombaları üretimi / kullanılması ile doğrudan ilintili üst düzey personel mevcut pozisyonlarını koruduğu sürece, cezalandırıcı nitelikteki müdahalelerin ciddi bir etkisi olmayacaktır.

» Son olarak, dikkate alınması gereken bir diğer konu da, Rusya Federasyonu'nun olası bir harekate nasıl mukabele edeceği. Bilindiği üzere, Rus Silahlı Kuvvetleri, Suriye'de A2/AD (anti-access / area denial) kapasitesine sahip ciddi ve çok katmanlı bir hava savunma ağı teşkil etmiştir. Moskova'nın yine Suriye'de havadan erken ihbar ve kontrol uçağı ile çeşitli elektronik harp unsurları konuşlandığı bilinmektedir. Ayrıca, son dönemde çıkan raporlar, Akdeniz'de ciddi seviyede Rus denizaltı varlığına işaret etmektedir. Tüm bu sayılanlara ek olarak, ofansif avantajlar sağlayabilecek, hava-hava muharebesinde etkin avcı / önleme uçakları ve SS-26 Iskender taktik balistik füzelerinin varlığı da bilinmektedir.

➤ Bir süredir, Moskova'da şahin görüşü benimseyen Duma Savunma Komitesi Başkanı (eski Hava İndirme Birlikleri Komutanı) General Vladimir Şamanov gibi üst düzey figürler, Suriye hava sahasının yabancı devletlere kapatılmasını savunmaktadır. Benzer şekilde, Rusya Federasyonu Silahlı Kuvvetleri Genelkurmay Başkanı General Valery Gerasimov, Mart 2018'de yaptığı açıklamada, Suriye'de bulunan Rus askeri personelinin olası bir müdahale sırasında hayatlarının tehlikeye girmesi durumunda, füzelere ve ilgili füzeleri ateşleyen platformlara missillemede bulunulacağına altını çizmiştir.

➤ Rus hava ve füze savunma sistemlerinin, özellikle seyir füzelerinin uçuş karakteristikleri dolayısıyla ve yine Suriye'de

sınırlı radar ve sensör altyapısı bulunması nedeniyle, olası bir taarruzu akamete uğratabilecek sayıda füzeyi havada imha edebileceğini ileri sürmek gerçekçi değildir. Öte yandan Rusların, uzun menzilli S-400 ve alçak-orta irtifa Pantsir S-1 gibi sistemler ile, seyir füzelerinin uçuş rotalarına ve topografyaya bağlı olarak, az sayıda füzeyi başarıyla imha etmesi beklenebilir. Böyle bir hareket tarzı, gerilimi tırmandırır da, endişe edilen aktif çatışma boyutuna taşımayacaktır. Burada önemli olan husus, olası füze taarruzunda Rus personelin hayatını kaybetmesi ve / veya Rusların, füzelere değil ancak, General Gerasimov'un daha önce belirttiği üzere, platformlara yönelik bir missillemeye gitmesidir.

Dış Politika & Güvenlik 2018/3

Nisan 2018

Suriye'ye Yönelik Olası Askeri Müdahaleye İlişkin Bilgi Notu

Dr. Can Kasapoğlu | EDAM Savunma Analisti